

Чернівецький національний університет Імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Культура Античності

(обов'язкова)

Освітньо – професійна програма «Культурологія» Спеціальність 034 –

Культурологія

Галузь знань 03 – Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Мова навчання: українська

Розробник: д. і. н., проф., член-кор. НАПН України

професор кафедри філософії та культурології

Балух Василь Олексійович

Профайл викладача кафедри:

<https://philkult.chnu.edu.ua/sspivrobitnyky/vykladachi/balukh-vasyl-oleksiiovych/>

Контактний телефон: 0372-58-47-03;

050-374-52-36

067-372-01-84

E-mail: v.balukh@chnu.edu.ua **Сторінка курсу в Moodle:** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1532>

Консультації: Четвер: 14.00-15.00 (офлайн)

Понеділок: 14.00-15.00 (онлайн)

1. Анотація дисципліни «Культура Античності» .

Період Античності – час від виникнення перших давньогрецьких держав (кін. III – II тис. до н.е.) до падіння Західної Римської імперії (V н.е.). Здобутки цієї доби століттями залишалися нормою і неперевершеним зразком, який досі пронизують підвалини всієї європейської культури.

Умовно культуру Античності можна поділити на два етапи:

Культура стародавньої Греції;

Культура стародавнього Риму.

Тому при всій єдності античної культури її грецький і римський етапи мають свої особливості. На культуру Західної Європи сильніше вплинув Рим, а в культурній традиції Східної Європи, в т.ч. України, провідним через посередництво Візантії був грецький вплив.

Античність – спільне минуле усіх європейських народів, які є членами однієї європейської культурної сім'ї, яка має одних учителів – стародавніх греків і римлян. Культурна спадщина Античності включає філософію як особливу форму мислення і культури, логіку і засади раціонального світогляду, першовитоки багатьох наук (арифметики, астрономії, геометрії, етики, історії, хімії, фізики тощо). У період Античності започатковано багато галузей людської діяльності, зокрема політики, лексикон якої до сих пір користується греко–римськими термінами: демократія, деспотія, диктатура, монархія, олігархія, партія, республіка, тиранія та ін.

Численні поняття, слова, імена, вирази, які дійшли до нас, саме з культури Стародавніх Греції та Риму. Тому давньогрецька і латинська мови є базою сучасної наукової термінології.

Кращі зразки античної культури, архітектури і мистецтва є класичними і неперевершеними, на яких вчаться нові і нові покоління митців. Тому Європа щоразу повертається до великої античної спадщини у своєму культурному й політичному розвитку. І саме з відродження скарбниці Античності розпочався новий етап у розвитку європейської цивілізації – Ренесанс. Тому Античність цілком слушно називають колискою європейської цивілізації.

2. Мета навчальної дисципліни: Осмислення і засвоєння особливостей і специфіки культурної спадщини Античності як цілісного соціокультурного феномену і підґрунтя для подальшого розвитку європейської цивілізації.

2. Основними завданнями дисципліни є:

- Ознайомлення студентів з основними історичними етапами та тенденціями розвитку античної культури;
- Розгляд чинників, що сприяли формуванню античної культури;
- Формування цілісного уявлення про історико–культурний контекст епохи, а також виявлення загального і специфічного у культурах Стародавньої Греції і Риму;
- Окреслення репрезентативних форм античної культури та провідних тенденцій її розвитку;

- Репрезентація ключових понять, що визначають характер і специфіку античної культури (поліс, гармонія, калокагатія тощо);
- Аналіз внеску основних представників культури греко–римської античності та їхнього впливу на подальший розвиток світової культури;
- Ознайомитися із основними пам'ятками античної культури та їхнім значенням для культурного поступу людської цивілізації.

3. Пререквізити. Матеріал курсу «Культура Античності» опирається на знання здобувачів освіти, отриманих при вивченні дисциплін «Первісна культура» і «Культура Сходу».

4. Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо–професійної програми студенти повинні **знати:**

- ~ корпус джерел, у яких відображено культурний поступ стародавніх греків і римлян;
- ~ понятійно–категоріальний апарат, пов'язаний з різними жанрами античної культури;
- ~ особливості становлення і трансформації античної культури (давньогрецька, елліністична, римська);
- життєдіяльність знакових постатей античної цивілізації;
- найважливіші пам'ятки культурної спадщини Античності;
- роль і місце античної культури в історичному розвитку європейської і світової цивілізацій.

вміти:

- ~ збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико–культурних процесів (ПР5);
- ~ інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури і визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту (ПР8);
- ~ аналізувати й узагальнювати специфіку культурної спадщини Античності та значимість її впливу на подальший розвиток європейської та світової цивілізацій;
- ~ оперувати понятійно–категоріальним апаратом, який виокремлює специфіку античної культури;
- обґрунтовувати сутність культурних процесів античної епохи;
- ~ ідентифікувати культурні об'єкти Античності з використанням різноманітних технологій і методик;
- ~ інплементувати досягнення античної спадщини на культуру народів, які заселили українські території в той період;
- ~ використовувати набуті знання, вміння і навички у практичній діяльності;
- ~ порівняти культурні досягнення Античності у різні часові відрізки (давньогрецький, елліністичний, давньоримський).

5. Опис навчальної дисципліни.

5.1. Загальна інформація.

Назва навчальної дисципліни			Культура Античності									
Форма навчання	Рік підготовки	семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	6	180	2	30	-	16	-	134	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Денна форма						
	усього	у тому числі					
Л		П	Лаб.	Інд.	С.Р.	Примітки	
1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекційних і практичних занять	Змістовий модуль номер 1. Культура Стародавньої Греції.						
Тема 1. Вступ до культури Античності	10	2	-	-	-	8	
Тема 2. Давньогрецька міфологія	14	2	2	-	-	10	
Тема 3. Крито – мікенська культура і Греція часів Гомера	12	2	-	-	-	10	
Тема 4. Грецька культура архаїчного періоду	14	2	2	-	-	10	
Тема 5. Грецька культура класичного періоду	16	4	2	-	-	10	
Тема 6. Елліністична культура	16	4	2	-	-	10	
	Змістовий модуль 2. Культура Стародавнього Риму.						
Тема 7. Особливості давньоримського суспільства та передумови розвитку його культури	12	2	-	-	-	10	
Тема 8. Культура етрусків і царської епохи	12	2	-	-	-	10	
Тема 9. Римська культура ранньореспубліканського періоду	16	2	2	-	-	12	
Тема 10. Культура пізньореспубліканського періоду	16	2	2	-	-	12	
Тема 11. Культура Риму епохи принципату	16	2	2	-	-	12	
Тема 12. Походження та рання історія християнства	12	2	-	-	-	10	
Тема 13. Культура Пізньої Римської імперії	14	2	2	-	-	10	
Всього	180	30	16	-	-	134	

5.3. Зміст завдань самостійної роботи.

№ п/п	Назва теми
1.	Теорії походження й авторства гомерівських поем.
2.	Твори Геїда як дзеркало історії архаїчного періоду.
3.	Скіфія у викладі Геродота.
4.	Мотиви давньогрецьких міфів у новочасній і сучасній літературі.
5.	Троянська війна: правда і міфи.
6.	Грецька колонізація і територія сучасної України.
7.	Сучасний погляд на афінську і спартанську системи виховання.
8.	Філософські погляди Платона і Аристотеля компаративний аналіз.
9.	Принципи забудови античного міст і сучасність.
10.	Елліністична військова техніка.
11.	Архімед як винахідник.
12.	Філософія стоїків.
13.	Філософська школа кініків.
14.	Соціальні утопії в елліністичній літературі.
15.	Основні результати археологічних розкопок у Римі.
16.	Основні проблеми етрускології.
17.	Культурні досягнення струсків, запозичені іншими народами.
18.	Пантеон римських божеств.
19.	Походження римських свят.
20.	Права і обов'язки римського громадянина республіканської епохи.
21.	Римська система освіти республіканського періоду.
22.	Теорія ораторського мистецтва.
23.	Образ ідеального оратора в зображенні Цицерона.
24.	Ігри і видовища у Стародавній Греції та Римі: компаративний аналіз.
25.	Елліністичні сюжети в римській літературі Ранньої імперії.
26.	Особливості римської історичної науки Римської республіки.
27.	Наукові досягнення епохи принципату.
28.	Міланський едикт: правда і гіпотези.
29.	Вчення Філона Александрійського та його вплив на християнство.
30.	Сучасний стан архітектурних пам'яток Пізньої Римської імперії.
31.	Основні ідеї творів Августина Блаженного.
32.	Роль каппадокійського гуртка у розвитку християнського Богослов'я.
33.	Основні ідеї «Кодексу цивільного права» Юстиніана I.
34.	Особливості історичних творів епохи Пізньої імперії (на конкретних прикладах).

6.

7. Розподіл балів, які отримують студенти.

Поточне оцінювання (аудиторна і самостійна робота)													Кількість балів (іспит)	Сума балів
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
4	4	4	4	6	6	4	4	6	6	4	4	4		

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-koho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Культура Античності» висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни.

<https://philcult.chnu.edu.ua/media/23dfhspc/kultura-antychnosti.pdf>

